

כסלו תשפ"ג
נובמבר 2022

יוני דואר בצה"ל אל"ם בדימוס דניאל רוזן

קשר באמצעות יוני דואר היה אמצעי תקשורת בסיסי וחשוב בשנותיו הראשונות של צה"ל. טיפול ביונים, בעל חיים רגיש, שונה עד מאוד מטיפול במכשירי קשר למיניהם, ומחייב מסירות, אהבה וידע מקצועי. מאמץ רב הושקע בטיפול השוטף ביונים ובאימונם. ככל שחיל הקשר התקדם ואמצעי הקשר השתכללו, הלך והצטמצם השימוש ביוני דואר בצה"ל. פעילות יחידת היונאים הופסקה בשנת 1956, אחרי מבצע סיני. המסמכים המקוריים המצורפים, משנותיו הראשונות של חיל הקשר (משנת 1948 ועד סוף שנת 1953), דנים בנושאי יוני דואר, ומציגים תמונה מעניינת על יחידת היונאים. המסמכים מוצגים בסדר פרסומם. חלק מהמסמכים נכתבו בידי סא"ל מיכאל יערי (פורסטר), סגן מפקד חיל הקשר באותה עת. יערי היה קצין קשר בדרגת קולונל בחיל הנחתים האמריקאי, שהגיע ארצה בקבוצת אנשי מח"ל במאי 1948, יחד עם קולונל דוד דניאל מרקוס (האלוף מיקי סטון). סא"ל יערי לא ידע עברית, וכתב פקודות ומסמכים באנגלית. חלק מהנספחים נכתבו על ידו.

להלן רשימת המסמכים:

- נספח א': רשימת שובכים ליוני דואר, 1948 ;
- נספח ב': דו"ח שבועי של השובך המרכזי בתל אביב, יוני 1948 ;
- נספח ג': הקשר ע"י יוני דואר, 28 באוגוסט 1948 ;
- נספח ד': דו"ח יוני דואר, נובמבר 1948 ;
- נספח ה': דו"ח על ניסיון בהצנחת יוני דואר, ינואר 1949 ;
- נספח ו': הקמת שירות יחידת יוני הדואר כיחידה אוטונומית במסגרת בה"ד 7, מרץ 1949 ;
- נספח ז': שירות יוני הדואר, אפריל 1949 ;
- נספח ח': קביעת מקום ליחידת פתוח של יוני דואר, ספטמבר 1949 ;
- נספח ט': מזכר בעניין מחלקת פיתוח יוני דואר, ינואר 1950 ;
- נספח י': רכש 500 יוני דואר בארה"ב ומשלוחם ארצה בטיסה, אוקטובר 1950 – הנחיות רכש ודו"חות משלוח ;
- נספח י"א: פריצת חתול בר לתוך שובך, מרץ 1951 ;
- נספח י"ב: ניסיון להטסת יונים, אפריל 1951 ;
- נספח י"ג: תכנית עבודה של יחידת היונאים, יולי 1951 ;
- נספח י"ד: דו"ח על מצב יחידת יוני הדואר, אוגוסט 1951 ;
- נספח ט"ו: דו"ח מצב חודשי, דצמבר 1951 ;
- נספח ט"ז: תיאור מקצוע 290 – יונאי, ינואר 1952 ;

- נספח י"ז: סקירה על יחידת יוני הדואר, אפריל 1952 ;
- נספח י"ח: דו"ח על פעילות היונאים, ספטמבר 1952 ;
- נספח י"ט: יונת דואר שנתפסה בידי הירדנים, אוגוסט 1952 ;
- נספח כ': דו"ח על עבודת יוני הדואר, תמרון דרום קיץ 1952 ;
- נספח כ"א: ניסיון בהצנחת יוני דואר, דצמבר 1952 ;
- נספח כ"ב: ניסיון בהצנחת יוני דואר, דצמבר 1952 ;
- נספח כ"ג: בדיקת נושאי יחידת יונאים, פברואר 1954 ;
- נספח כ"ד: תזכיר בעניין יחידת היונאים, פברואר 1954 ;
- נספח כ"ה: פנקס כיס לחיל, להקמת קשר עם יוני דואר.

¹ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

נספח ג': הקשר ע"י יוני דואר, 28 באוגוסט 1948³

(27)

הקשר ע"י יוני דואר

- (1) התכונות המיוחדות של יוני-דואר (סיסה בכוון אחד ולשובך מסוים) והטפול המתמיד ביונים מאלצים אותנו לפתור בשלב הראשון מספר שובכים מצומצם ביותר.
- (2) כיון שהקשר ע"י יוני-דואר יובא לשמוש במבצעים או במצבים מיוחדים בנדירים יחסית, אני מציע להקים לעת עתה שובך מרכזי אחד בכל חזית. השובכים יוקמו בנקודות : גבעת ברנר, סרמנד, סביבות נתניה ומרחביה.
- (3) במקרי שמוש ביוני-דואר, תשלחנה היונים ליחידות הזקוקות להן ותשומרנה בהתאם לצרכים. מן השובך תועברו תשורות למטה החזית ע"י אמצעי קשר אחר.
- (4) בכל שובך צריכה לעבוד חולית אנשים תחת פקודתו של סמל. איש אחר יפקח על הסורים בשובכים, מהלך האימונים ותאום העבודה בארץ בדוגת רב-סמל ג. רוב האנשים המתאימים נמצאים כבר בשדות.
- (5) הכרחי לצייד כל שובך מרכזי כנ"ל במכונת קבועה ובהג כדי שאימון היונים ומיונם יעשה ברצינות הדרושה וכדי שהיונים יתנו תוצאות סיסה וקשר טובים. איני רואה כל אפשרות לאימון היונים בלי כלי-רכב.
- (6) כלכלת היונים מובטחת לזמן רב מתוך הסטוק הנמצא במחסן המרכזי (15 טון).
- (7) ביחס לשמוש ביוני-דואר בחילות אחרים כגון חיל אויר וחיל הים, יש לדון תחילה עם מומחי החיל הנוגע בדבר.
- (8) יש לעשות נסיון בעבודה בשובך נייד. לצורך זה יש לבנות שובך אחד על טריילר ולמסרו לאחת החטיבות לנסוה. אחרי תקומת עבודה של כ-8 שבועות אמשי יהיה להסיק מסקנות לגבי עבודה בשובך נייד (הטריילר כבר ברשותנו).
- (9) ברצוני להדגיש כי רק תוך תנאים נוחים ועבודה מסורה, מתמדת ומדויקת אפשר להגיע לתוצאות רציניות בשמוש יוני-דואר. בצורה אחרת אין כל טעם להסקיע מאמצים וכספים בדבר.

26.8.48

1. מרחק
2. סרמנד
3. מרחק
4. סרמנד
5. מרחק

³ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

נספח ד': דו"ח יוני דואר, נובמבר 1948⁴

1/10 - 15/11
27
דו"ח יוני דואר

דרום הארץ:

שבן חצי ניד רוחמה:

מספר היונים בשבן 24. לאחר התחלת האמונים ברוחמה הועבר השבן לבאר-שבע עם פקודת קצין הקשר של מטה החזית. האמונים נמשכים בבאר-שבע.

שבן חצי ניד צאלים:

מספר היונים בשבן 30. היונים נמצאות בשלב של אסון.

שבן חצי ניד גדרה:

מספר היונים בשבן 19. היונים נמצאות בשלב של אסון.

שבן קבוצ דורות:

מספר היונים בשבן 40 בחלקן שרתו במשלטים. חלקן באמונים. נעשה נסיון הפרחה מאוירון (אופטר) מנבהים: 300 מ' 600 מ' ו-900 מ' שהוכתר בהצלחה מלאה.

שבן עבודה קבוצ גבעת ברנר:

מספר היונים המאומנות בשבן 30. מספר היונים הנמצאות בשלב של אמונים 8. היונים שרתו בנת, גל-און, דורות וגובה בהעברת דוח"ים בזמן הקרבות.

ירושלים:

שבן קבוצ ירושלים:

מספר היונים המאומנות 30. היונים משרתות במשלטים.

המרכז:

שבן קבוצ תל-אביב:

מספר היונים הנמצאות בשלב של אסון 19.

בנין שבכים קבוצים חדשים:

שבן גבעת ברנר:

הוכנסו בו 150 יונים לגדול. הבנין הושלם. הוחל בתקוני החצר.

שבן מרחביה:

מסדורים להעברת 150 יונים לשבן הושלמו. הבנין גמור פרט לתקוני החצר.

שבן טרפנד:

הוחל בהכנות לבניה.

שבן ניד:

בנין השבן הניד הושלם, תוך שלשה ימים יצא השבן עם 30 יונה לצפון הארץ.

כללי: העבודה סובלת מאד בגלל קשיים בתחבורה. בעקר סובל אסון היונים.

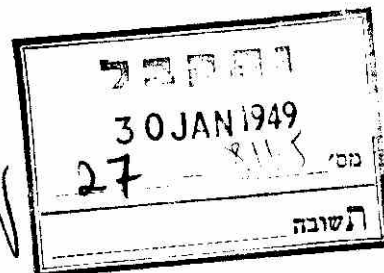
נכנס לטמיון

⁴ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

נספח ה': דו"ח על ניסיון בהצנחת יוני דואר, ינואר 1949⁵

סודי

יחידת הצנחנים
תאריך: 24/1/49

תנדונו: דו"ח על ניסיון בהצנחת יוני דואר

ביום 21.1.49 בשעה 1630 זרקתי בארץ מוישי
מחלף של אוירו 46 קומנדו פטי 130, שם חסית
מישה סגובת 1400 רגל, שלשה יוני דאר באמצע
נחלל.

הראשונה: חגיע לשובת גבע בשעה 1655, השנייה:
ב-1701 והשלישית: לא ידוע לי.

בשעה 1645 באותו התאריך ובאותם החנאים הצנחתי
פל עם מצנח מיוחד בד עם מספר יונים.
ה - פל חגיע למטרה וכל היונים היו במצב
טוב.

א. סל. ז. ז.
ז. ז. ז.

לדעת	ז. ז.				
הערה					
החיד					

180.

⁵ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

נספח ו': הקמת שירות יחידת יוני הדואר כיחידה אוטונומית במסגרת בה"ד 7, מרץ 1949⁶

(27)
70
SIGNAL CORPS GENERAL ORDER

SUBJECT: PIGEON SERVICE

1. The Signal Corps Pigeon Service is hereby established as an autonomous unit of the Signal Corps Central School Command. It will be directly under the head of the School Command. It will receive administrative support from the School Command and to that extent will come under the rules and direction of the Administrative Department of the Command. In matters of discipline the personnel of the Pigeon Service will be under the control of the head of the Pigeon Service who will in turn be answerable only to the head of the School Command.
2. Upon receipt of this order the head of the Pigeon Service will report to the head of the School Command.
3. The primary mission of the Pigeon Service will be the development of pigeons and the training of pigeon specialists and general corps personnel for the employment of pigeons for special units and special operations and particularly for the employment of night-flying pigeons. The service will be prepared to provide a maximum ~~of 1000 pigeons at any one time~~ at any one time of two mobile lofts for special operations as ordered by special order of this headquarters.
4. All detachments of the Pigeon Service will ~~be~~ report back to the base of the Service at the earliest possible date. Thereafter there will be no pigeon units permanently assigned to field units. Pigeon Units will only be temporarily attached to field units for specific operations by special order of this headquarters (see PP 3).
5. The peace-time ^{personnel} ceiling of the Pigeon Service will be one (1) officer, seventeen ~~(17)~~ (17) enlisted, and two civilians, a total of twenty (20).
6. Within fifteen (15) days the head of the School Command will submit plans and construction estimates for the establishment ~~at~~ in the command area at Givat Alhoot of a base for the Pigeon Service. This base will comprise all the breeding and other fixed activities of the Pigeon Service as well as the base for all mobile pigeon units.
7. The head of the Pigeon Service will notify this headquarters as to the specific orders required from this headquarters in the implementation of the order for all detachments to report back to base (pp4).

DISTRIBUTION:

Agam
School Command
OIC Pigeon Service
All Division and brigade signal officers
OIC Signal Stores
All Corps Hq Staff Sections.

Time 24 000

נספח ז': שירות יוני הדואר, אפריל 1949⁷

מס' חיל 174
27 - 9725
7
אפריל 1949

מפקד יחידת יוני דואר
מפקד מרכז האמונים
קציני קשר חזיתיים
קציני קשר חטיבתיים
קציני קשר מחוזיים
קציני מטה
אגם

הגדרות: שירות יוני-דואר.

1. יחידת יוני הדואר של חיל-הקשר תהווה יחידה עצמאית במסגרת מרכז האמונים של חיל-הקשר,
 - היחידה הנ"ל תהיה כרופה בענייני מנהלה לכל ההוראות של מפקד מרכז האמונים. בענייני מעמדה יהיו אנשי היחידה נתונים למרותו הישירה של מפקד היחידה וזה האחרון יהיה אחראי באופן בלתי אמצעי בפני מפקד מרכז האמונים.
2. עם קבלת מכתב זה יתיצב מפקד יחידת יוני הדואר לפני מפקד מרכז האמונים, לשם קבלת הוראות ביחס לפעולותיו בעתיד.
3. ההפקידים העיקריים של יחידת יוני הדואר יהיו כדלקמן: -
 - (א) גדול יונים ואמונים.
 - (ב) הדרכת אנשי חיל הקשר ואנשי יחידות אחרות לספול ביונים באופן כללי או לפעולות מיוחדות. תשומת לב מיוחדת תוקדש לפעולות לילה.
 - (ג) היחידה תדאג שיהיה באשרותה לספק המידע שני שובכים נידרים בזמן אחד בהתאם להוראות מטה זה.
4. על אנשי יחידת יוני הדואר להתיצב בהקדם האפשרי בבסיס היחידה בגבעה האלחוס.
- החל מתאריך מכתב זה לא יעבירו יותר את אנשי היחידה באופן קבוע לשום יחידה שדה אלא במקרה הצורך יספחו אנשי היחידה זמנית לשם בצוע רעולה מסוימת ויחזרו לבסיסם עם גמר הפעולה. הסוחרים הנ"ל יוכלו לעשות אך ורק בהתאם להוראות מטה זה.
5. התקן לימי שלום של יחידת יוני הדואר יהיה:-

1 קצין
17 אנשי צבא
2 אזרחים - ס"ח - 20 איש.

6. חוד 15 ימים יגיש מפקד מרכז האמונים תזעית חכמה לחקמה בסיס ליחידת יוני הדואר בשטח "גבעה האלחוס". בל"ס זה ישמש מרכז למפעולות יחידת יוני הדואר.
7. מפקד יחידת יוני הדואר יגיש מיד למטה זה הצעה להוראות ביחס להתזת כל אנשי היחידה וציודה לבסיס במרכז האמונים (ראה סעיף 4).

י. ינובסקי, סגן-אלוף
מפקד חיל הקשר

שח/נל

⁷ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

נספח ח': קביעת מקום ליחידת פתוח של יוני דואר, ספטמבר 1949⁸

מטה חיל הקד

12556 - 27

ספטמבר 1949

ראש אגם
אגם/מה"ד
אגם/מח"כ
אג"א/3

הנדון: קביעת מקום ליחידות פתוח של יוני דאר.

1. הוחלט לפני זמן מה להכניס את יוני הדאר של חיל הקשר למעמד של התפתחות על מנת לפתח סוג יוני דאר שיחלים לצרכים מקומיים. תקני השלום שהוצאו מאשרים זאת. שאלת קביעת המקום ליחידה כזו הועלתה בעיה, שאם לא יפתור, היא תעכב כל התפתחות נוספת.
2. כשרם הוחלט על ידי המטכ"ל לכלול את בית הספר המרכזי לקשר כמקור בתי-הספר של מה"ד, הוחלט במטה זה, לקבוע את כסיס יחידת הפתוח של היונים בכית הספר המרכזי לקשר כיחידה עצמאית בתוכו, הכפופה באופן ישיר רק למפקד בית הספר המרכזי לקשר. החלטה זו התבססה על הצדן להמנע מהעסקת עובדים (ארמיניסטרטיביים) מנהלתיים ביחידת היונים, ועל העובדה כי המקום היה היחיד אשר המאיים והיה תחת פקודו הישיר של מפקד חיל הקשר. ההחלטה לקבוע את כסיס שירות יוני הדאר בבית הספר לקשר הייתה קשורה בהקמת שוככים ומתקנים הקשורים בהם, העבודה כבדן זה עוד לא הוחללה בגלל השנוי שחל במעמד של גבעת האלחוט (בית ספר לקשר).
3. כהתחשב בגורמי ההדרכה, בגורמים המנהלתיים ובצורך לתאום עם בית הספר לקשר, בתוספת העובדה שחלק מהתנאים קיים במקום, נקבע כי גבעת האלחוט הוא המקום המתאים ביותר לפתח בו את שירות יוני הדאר, במקרה שמקום זה יוקדש אך ורק לפעולות אמוני קשר. שמוש בבית הספר על ידי גורמי הדרכה אחרים מאלה של קשר עלולים להביא לידי התנגשות. האפשרות האחרת היחידה והרצויה ביותר היא לפרק את המתקנים בגבעת האלחוט, להגביל את השטח הנוכחי של המרכז הסכני במדפד, ולהקים את המתקנים החדשים שם.
4. אט גבעת האלחוט תוקדש אך ורק לפעולות קשר, סוצע שמקום הכסיס של שירות פתוח היונים יקבע בגבעת האלחוט על ידי פקודה ממטכ"ל. היחידה תהיה קשורה לבית הספר בנוגע לאכסון ומזון. רצויה החלטה מוקדמת על מנת להתחיל את הקמת שאר המתקנים ועל מנת להפסיק את השפול במתקנים המפוזרים על שטחים רחבים.

י. ינובסקי, סגן אלוף
מטה חיל הקד

נספח ט': מזכר בעניין מחלקת פיתוח יוני דואר, ינואר 1950⁹

MEMORANDUM
January 25
1950

מ'ח'ק
נ'

From: DCSO
To: Action: Personnel Officer
Logistics Officer
Training Officer
Info: CSO
Subject: Pigeon Development Platoon

1- A short inspection was made this date of the pigeon development platoon and a discussion held with the outgoing commander and his successor. The following is a brief summary of the more important points of the platoon situation and/or problem and related lines of action:

A- The platoon is at present using one loft in Givat Brenner and one permanent loft building; 4 patched up wooden shacks, and 3 trailers at Givat Alhoot. In order to conserve on personnel it is necessary to close down the Givat Brenner loft and leave it as a war-time stand-by loft. Before closing the Givat Brenner loft, it is necessary to construct a new breeding loft for night flying pigeons at Givat Alhoot. It is also necessary to construct a store at Givat Alhoot, water-proof and provide drainage for the present loft, and provide a sound, not paved, road into the loft area. (Logistics officer to see to receiving plans.)

B- The platoon has been directed to set the trailers on blocks and remove the wheels to a place of better storage for the tires. They have never received spare tires for trailer. (Logistics officer to see about spare and that order is carried out.)

C- Logistics officer will arrange with camp commander at school for a light fence to be constructed around the loft area to define it and define responsibility for maintenance and cleanliness of area

D- For a long period the platoon has been looking for the arrival of a machine supposed to have been ordered from the States; the picture is vague as to its ordering. The machine turns out identification leg-bands for the pigeons. (Logistics officer to make a thorough check on this matter; if no definite placement of order is known, arrange for positive order in the forthcoming procurement program.)

E- Logistics officer will get specifications and add to procurement program two pigeon-racing stop watches and a supply of pigeon map cases.

F- Logistics officer will arrange for construction of a mobile trailer for night flying pigeons.

G- Training officer have Publications Section arrange for book orders to include books on pigeon breeding, pigeon racing, literary use of pigeons from the U.S.A., Belgium, France, and many.

H- There are large piles of rubbish in the loft area. These not only unsightly but are excellent places for rat-holes. Personnel officer to arrange for a truck and work party to clean area; platoon will be responsible thereafter.)

- 2 -

I- Platoon will have, after OIC leaves, four men and two girls out of a ten-man establishment. A forty per cent cut here is too much. Two are in Brenner, three in Givat Alhoot and one in Negev with a training loft. Two are due to leave, including new NCO/IC, in May; one in August; three in a year. The shortage will be aggravated until Brenner is closed down. (Personnel officer-- what about additional men; men are required not girls.)

J.- Personnel officer should start proceedings to have NCO/IC, a Samal I, promoted to Rav Samal I now that he is solely responsible. It is too soon to make him an officer. An early promotion is necessary in order to give him authority and also to keep him in regular army.

K- The outgoing commander, although medically free from reserve service, wishes to volunteer. Personnel officer should immediately prepare a request for a waiver of the medical defects and request his assignment to the signal corps reserve for limited special duty with rank of seron. He will spend his reserve training time as a staff representative of this Hq. inspecting the pigeon activity.

L- Upon the departure of the present OIC and until the new commander is made a Rav Samal Rishon, or higher, an officer of this headquarters will personally supervise all the problems of the platoon and see to its well-being. Initially the personnel officer will exercise this supervision; this responsibility will pass to the communications or the training officer, as will be decided, 14 to 21 days after they report to duty.

M. Yaari
E. YAARI # S.A.
DCSO

MY:eb

נספח י': רכש 500 יוני דואר בארה"ב ומשלוחם ארצה בטיסה, אוקטובר 1950 – הנחיות רכש
ודו"חות משלוח¹⁰

C O P Y

TO HADOD MEM ISRAEL
FROM VERTZMAN

REGBEF GA235 RE YOUR A254 AND OUR A 227.

1. EACH PIGEON HAS TO HAVE A PERSONAL CARD. DONT BUY THEM WITHOUT IT
2. WE NEED 500 PIGEONS
- a. 100 FROM 6 TO 7 WEEKS OLD, WHICH HAVE NOT BEEN TRAINED
- b. 240 AT THE AGE OF 2 TO 4 YEARS WICH HAVE BEEN TRAINED 500 KM.
- c. 100 UP TO THE AGE OF 5 YEARS WHICH HAD MORE THAN 750 KM. TRAINING
- d. 60 PIGEONS UP TO THE AGE OF 5 YEARS WHICH HAD NIGHT TRAINING
3. THE 100 OF 6 TO 7 WEEKS OLD HAVE TO BE 2/3 FROM BELGIUM ORIGIN
AND 1/3 FROM AMERICAN RACE. WITH THE OTHER 400 PIGEONS THE ORIGIN
IS NOT IMPORTANT.
4. THE COLOUR OF THE PIGEONS IS NOT IMPORTANT, IT CAN BE VARIOUS.

¹⁰ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

To: Yitzhak Wertzman

October 27th, 1950
Y 234

From: Mal Kravitz

SUBJECT: Pigeons

With reference to your A 227, coded letter from you and our A 271, this is to inform you that the first shipment of these pigeons, in accordance with your specification as listed in your coded letter, are being prepared for Air shipment, leaving on KLM Airlines at noon, Saturday, October 28th. They are expected to arrive in Israel sometime on Tuesday, October 31st. It is necessary that arrangements be made to receive these pigeons.

Enclosed herewith are the service records of some of the pigeons, as submitted to us by M.F.I. The pigeons have identifying marks against these service records on tags attached to one of their respective legs.

These pigeons, I have been informed, are supposed to be the best of their type in the country, and I am most anxious to know, as soon as possible, the condition of the pigeons upon arrival.

The value of these pigeons ranges from \$75.00 to \$500.00 each. This is the first of the shipment of the 500 pigeons which you require, and I have been promised by M.F.I. that future shipment will be forthcoming in accordance with your requirements. However, I might add that certain of your specifications for the type of pigeons you require may delay these shipments, due to the fact that breeding is seasonal, and some of them may not be available until the early Spring.

The pigeons being air freighted in this shipment fall into classifications B, C, and D of your coded letter.

Please note that the additional missing service records will be forwarded very shortly.

MK:jr

DESCRIPTION OF PIGEONS

SHIPPED VIA AIR FREIGHT

10/28/50

<u>BAND NUMBER</u>	<u>COLOR</u>	<u>SEX</u>	<u>STRAIN</u>
IF49NWK 2116	BB	C	BARKER
IF48NWK 1339	BC	H	HAVENITH
AU50D&G 1677	BC	C	TRENTON
NO BAND	BCWF	C	GITS GOLDMAN
MCCA 43-2911	BC	C	WEGGE
AU44V 9801	BC	H	WEGGE
IF46C 8844	BB	C	HAVENITH SION
AU48EMP 2232	BC	C	HAVENITH
IF45P 756	BC	H	STASSERT
AU49ACA 727	Blk	H	GROOTER
IF50NWK 2163	BC	H	HAVENITH
IF46R 2404	BB	H	WEGGE
IFNWK50FUT 204	BC	H	BELGIUM
IF50NWK 2365	BC	H	BELGIUM
IF50CJC 3398	BB	H	BELGIUM
AU45Y 1872	BC	C	BELGIUM
AU42NJC 2993	BCWF	H	SION
AU48EMP 588	BC	H	BELGIUM
IF50NWK 990	BC	C	BELGIUM
AU44V 9025	BB	C	BELGIUM
AU45Y 711	BB	H	BELGIUM
IF50CJC 3394	BC	C	BELGIUM
IF50NWK 1459	BC	H	LOOSEVELT & (SION & HAVENITH)
IF50NWK 625	SILVER	C	VAN RIEL
IF50NWK 464	SILVER	C	WEGGE
IF50NWK 472	Blk C	C	STASSERT
IF50NWK 483	BB	C	GURNAY
IF50NWK 497	BC	H	SION
IF50NWK 475	BC	C	BRICOUX
IF49IRC 319	BC	H	STASSERT
IF48IRC 1847	BC	H	SION
46SB 1170	BC	H	HAVENITH

* 2 -

<u>BAND NUMBER</u>	<u>COLOR</u>	<u>SEX</u>	<u>STRAIN</u>
SBM49-4100	BB	C	BARKER
IF50NWK 360	BC	H	BARKER
CU42-11446	RED	C	TOFT
MCCA44-6928	Blk SPLASH	H	wegge
MCCA45-4662	SILVER	C	WEGGE
IF44J 726	BLUE	H	VAN HYESKE
IF46J 534	BC	H	GURNAY
IF50NWK 2303	BC	H	Bion
IF50NWK IF501RC 133	BC	C	DELMOTTE

C O P Y .

TO: YITZHAK WERTZMAN
FROM: * MAL KRAVITZ
SUBJECT: PIGEONS

October 31st, 1950
Y 234.

With reference to your A227, your coded letter, our A271 and Y234, enclosed herewith are the service records of the 20 additional pigeons included in the Airfreight shipment which left Saturday, October 29th for -Israel. The value of this lot of 20 pigeons is approximately \$500.00

Please advise of receipt of this letter, and the condition of the pigeons upon arrival.

I will keep you posted regarding additional shipments of pigeons.

MK; jr
Encs.

DESCRIPTION OF PIGEONS
SHIPPED VIA AIR FREIGHT
10/28/50

<u>BAND NUMBER</u>	<u>COLOR</u>	<u>SEX</u>	<u>STRAIN</u>
1F50CH 325	BC	C	Brochaert
1F50CH 356	BC	C	Belgium
1F50NWK 1606	RC	C	Belgium
1F50CH 360	BC	H	Belgium
AU-50-Long Island 1247	BC	C	Belgium
1F50WHC 1542	Silver	C	Belgium
AU50 CCF 1090	BC	C	Havenith & Sion
1F50 NWK 882		C	Sion
1F50 NWK 806		C	Bricieux & Hansene
1F50 856		C	Havenith & Sion
1F50 854		C	Belgium & Sion
1F50 NWK 809	B	H	Sion Havenith & Sion
46E 1084	BC	H	Fabry & Lemet
SBC 47 - 2744	Mely	H	Bricoux
AU 44 - 23356	BC	H	Bestin
1F 48 NWK 457		H	Kerber
1F50 NWK 723	Splash	C	Hansene
1F50 NWK 2394	BC	H	Belgium
1F50 NWK 629	BBWF	C	Sion
AU49 SCD 3673	BB	H	Bricoux

182

יחידת יוני דאר
חיל הקשר

28 מרץ 1951

מפקד

קצין קשר ראשי

הנדון: פריצת חתול בר לתוך שובך.

1. בלילה 27, 26.3.51 מרץ חתול בר דרך הרשת למחלקה 4 בשובך הנמצא בסרמנד, חתול חבר הנ"ל סרף במחלקה 15 יוניס ושצע 4. היוגים האלה חנו הטובחרות ואחרי אמון רציני ביותר.
2. הרשתות שבהם טגורים המחלקות חנו ישנות, נמצאות במצב גרוע ויש צורך מידי בחקונם או החלפתם. כזכנו טנינו לחיל ההנדסה כדרישה לתקן את הרשתות ויתר הדברים הדורשים תיקון, כגון: קיר סדוק. קבלתו חשובה לתקן אחתה בעצמנו. מחוסר כלים ואמצעים וכלי ידיעות מקצועיות לא היה באפשרותנו לסדר את המקומים הללו ושובך שגם כיום אין באפשרותנו לתקנם. לכן יש צורך שהיל ההנדסה יבצע סדן סוף את המקומים הדורשים.

(-)

טגן אכידור שמעון
מפקד יחידת יוני דאר
חיל הקשר

¹¹ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

מס. סדורי:		דחיפות:		מס. המלים:		הוראות הקלט:	
מאת:		קצין קשר קוד א.י.נ.		מפקד יחידת יונאים, כח 7.		לפעולה:	
אל:		ליריעה		קצין הקשרת נ.פ.ק.מ.ר.		ולשכבה	
סימן המחבר:		112/3/7					
מסיון	נ-101345	לחצות	היוונים	מהפזיר	תל-נוף	יונה	
ייעוד	103 (.)	קשרה	הנקודה				
סייגם	10	הבן	20				
מהן		בטקיות					
מברק זה מותר	דרגת דחיפות	דרגת סודיות	שם המחבר: י.ר.א.ש.ס.	תאריך וזמן חזבור	090900		
לשיחיו ככתוב	לפעולה: דחור	סודי	דרגה: סרן				
חתימה:	לידיעה:		חתימה:				
הובא למשרד הקשר	שטת משקוח	הובא למשרד	הגיע לתחנת השדור:	תאריך זמן הקבלה			
זמן:	1100	החרטום:		שם המעביר			
שטה:	7	זמן:	זמן:				

נספח י"ג: תכנית עבודה של יחידת היוגאים, יולי 1951¹³

יחידת יוגי דאד
זולל הקשר
30.6.51

תכנית עבודה לחדש יולי 1951

- א. במסיים היחידה - בשבוע הדרכה מס. 7
1. כח אדם 5 איש (כולל 2 אנשי מלוואים)
2. 9 מחלקות יוגים + איזולציה ליוגים.
3. מחסן מרכזי ליחידה.

ב. עבודה סדירה יום-יומית למשך החדש
לדוגמא: יום עבודה סדיר.

1. 0715-1015 הפרחת יוגים, נקוי יבש בשובכים, האכלת היוגים, אמנס ליוגים, אוכל ירוק, נקוי כלי עבודה.
2. 1015-1045 הפסקה.
3. 1045-1245 הסתכלות זיווגים, רישום, זהוי יוגים, נקוי סלים וכו'.
4. 1245-1500 הפסקת צהריים.
5. 1500-1600 הסתכלות, רישומים וסדורים כלליים.
6. 1600-1730 הפרחת יוגים והאכלה.

ג. עבודות נוספות במשך השבוע

1. נקוי יסודי בשובכים כל יום שני ויום חמישי.
2. כל יום רביעי נקוי מחסן כללי.
3. כל יום ששי ארון מחלקות 4,5,6 למרחק שלעלה מ-100 ק"מ, נקוי שטח ונקוי נשק.

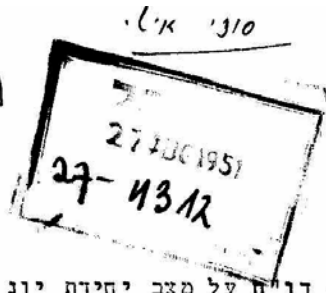
ד. עבודות חד-פעמיות במשך החדש

1. 2.7.51 עשית אוכל מינרלי
2. 10.7.51 עקירת קוצים סביב השובכים למניעת שריפה
3. 16.7.51 הבאת זיפזיף לכסוי רצפת השובכים.
4. 19.7.51 רסוס כל המחלקות
5. 24.7.51 טפול בעוקבים
6. 26.7.51 עשית תערובת של 1200 ק"ג
7. 27.7.51 דו"חים חדשיים של כל המחלקות.

¹³ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

נספח י"ד: דו"ח על מצב יחידת יוני הדואר, אוגוסט 1951¹⁴

218
יחידת יוני הדואר
היל הקשר
24.8.51

יאשי - סודי

אל: קצין קשר ראשי

הנדון: דו"ח על מצב יחידת יוני הדואר מיום 5/3/51 עד היום 24/8/51

בתאריך הנ"ל היו ליחידה כ-800 יוני דאר, 7 איש ומכונית פקוד אחו.

1. מספר היונים שסיבם - אמצעים לשפור המצב.
היונים החלקו לשתי קבוצות עיקריות: (1) כ-200 ממסלולים אמריקאיים - ממונה בלבד. סיבם הוא, רע מאד עד בינוני. (2) השאר (כ-600) מההחלטה מחזורים בארץ בשנת 1948, או מגדולס של אוף היונים. סיבם ירוד מאד, שוחח מבינוני. הסיב הגרוע מתבטא (א) במהירות פחותה מן הנדרש (ב) באכזריות גדולה בזמן ארון הגזלים. אחוז האכזריות עולה בהדרגה על המקובל.

האמצעים שנקטתי ב: (א) פרוד כל הזוגות והיו זמן רב מדי בשבוע הגדול ללא הפסקה הדגירה. (ב) ארון מרכז של גזלי אותם הזוגות. לשם סלקציה. המסקנה מאומן זה היא שיש להוציא מספר גדול של היונים הנזכרות בסעיף א' מהשרות מכיון שגזליהם אינם מצליחים. פעולה זו אינה יכול לבצע מפני שיש לי חסר ביונים. דרוש לי משלוח נוסף של 500-250 יונים מעולות מאמריקה, בלגיה או אנגליה בגיל עד שנתיים. סיבם היונים מהמשלוחים מאמריקה שהגיעו עד עכשיו היה ירוד מפני שנתנו כלן במחנה ע"י חובמים. החובב כמובן אינו יכולה במחנה דוקא את היונים הטובות. מסבה זו היה רצוי לחשוב פעם על קניית יונים.

2. שרות היונים - השרות הקים וחכניות לעתיד. לקניית בתאריך הנ"ל לא היה קים שרות מעשי של יונים בהצ"ל בשום צורה.
1. הקימותי שבך עבודה קבוע אצל הצנחנים, העובד כיום בטוח של 150 ק"מ. השבך הוא טרילור עם 45 יונים. הטרילור יכול להמציא שם רק באופן זמני מפני שהוא מיועד לניידות. עבור שבך קבוע אין צרך בטרילור ויש לצנחנים בבסיסם די בנינים שיכולים לשמש בשבך. שלוחי כראשונה את הטרילור על מנת להוכיח להם קודם כל את הצרך שלהם ביונים. אחרי גמר החמרון אני רוצה להעביר את הטרילור מן המקום, כדי שהם יהפכו את אחד מבניניהם לשבך קבוע המכיל 200-300 יונים לשרות. כדי שיסאד בשבך מספר זה של יונים מאומנות אני צריך לספק להם כדי 600 יונה.

2. יש דרישה נוספת מידית - קלי קלי ג. ג. ימאמא/ לשבך עבודה קבוע לשרות למרחקים גדולים שיכיל לפחות 200 יונה. גם לשבך זה אבסורד להכניס את הקמתו כ-600 יונה.
3. אני רוצה לאמן שבך ניד (טרילור). תפקידו לאחר גמר אמונו (תקופת האמן נמשכת בערך 3-4 חודשים) יהיה להקים תוך 5-6 ימים תחנה חדשה לשרות בכל מקום שידר, לטוח של 50-70 ק"מ. כל יום נוסף שהשבך יעמוד במקום יגדיל את הטוח שלו. התקן של טרילור זה הוא 60 יונה. כדי להגיע לתקן זה של יונים מאומנות דרושה ג. כ. כ-200 יונה. לדעתי צריך להקים 3 שבכים נידים כאלה שיהיו בשרות בקביעות - אחד בדרום, הארץ אחד במרכז ואחד בצפון הארץ.
4. לפני כחודשים פנו אלי מסעם הגדנ"ע בדבר הקמת שבכים אצלם, באילח, ירושלים, שין מונים, ומקום אחד בעמק. הפניתי אותם לקצין אג"מ היל הקשר. ביניהם לא שמעתי מהם שוב. לדעתי נצטרך לבצע גם תכנית זו מפני שע"י כך יהיו לנו אח"כ, כשיתחיל שרותם של אותם הגדנ"עים בעמק הסדיר, יונאים מאומנים.

¹⁴ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

217

5. תכנית נוספת שאני דורש לבצעה היא שבכל אירון אשר יוצא לפעולה תהינה 2-4 יונים. כשאירון נאלץ לרדת ירדת אנס או נפגע יש להניח שהמכשיר מחלקל. במקרה הזה יכול הטיס להודיע ע"י היונה את אשר קרה אתו ואת מקום המצאו. יש ויהיה צורך להשתמש ביונים גם לשם משלוח חסדית מעל שטח אויב.

עד כמה שידוע לי היה נהוג בצבא האמריקאי והאנגלי לקחת יונים באירונים למטרות הנ"ל ואיני מבין מדוע עדין לא הנהיגו זאת בצה"ל. תכנית זו דורשת הקמת שבכים בבסיסים של חיל האוויר. היה רצוי שמפקדת קצין הקשר הראשי חבדר את העניין.

3. רכב - הדרישות והקיים כדי לקיים את הקיים, זאת אומרת אמון היונים, החזקה היחידה, העברת ציוד וכו' דרושה 2 מכוניות לבסיס היחידה. דרישות נוספות: (1) מכונית אחת שתמצא עם הסרילור הנדר. מכונית זו תגרוור את הסרילור ותאמן את היונים אליו. (2) אופנוע אחד - לשם נסיון אם אוכל לאמן שני סרילורים נידים בסביבות שונות בעזרת מכונית אחת ואופנוע אחד. כרגע נמצאות ברשותי שתי מכוניות פקוד שהן במצב גרוע. דרושה לי מכוניות טובות. לפני כחמש ימים היה אצלי רב-סרן ורדון מהמכס"ל, לשם קביעת תקן כלי הרכב של היחידה, והוא אשר את התקן הנ"ל. אני מחכה עדין להוצאה לפעל.

4. אנשים כרגע נמצאים ביחידה 3 אנשים. הבטח לי ע"י מ"א שחור 5-6 שבועות יטלאו את תקן היחידה זאת אומרת שאקבל עוד 7 איש. כרגע שיהיו לי האנשים אוציא את הסרילור הנדר לאמון. בעתיד יצטרכו להגדיל את תקן היחידה ל-11 איש. איני עומד עדין על כך עד אשר גרעין היחידה יהיה מלא יותר.

5. בניני גדול נוספים. קימים עתה 2 שבכי גדול. אחד בגבעת האלחוט ואחד בגבעת ברנר. שניהם יחד יכולים להכיל 200 זוגות לדגירה. התלט שאח היונים משכן גבעת ברנר נעביר גם כן לבסיס היחידה בגבעת אלחוט, זאת אומרת שממילא נחוצים בגבעת אלחוט בנינים נוספים לגדול. לפי החשבון של מספר היונים הדרוש לי (ראה בסעיף שרות היונים) דרושים בנינים ל-600 זוגות דגירה נוספים. השבכים צריכים להיות בנויים בצורת צריפונים שכל אחד יכול 50 זוגות. זאת אומרת בערך 12 צריפונים. צריפונים אלה אפשר יהיה להעביר בשעת הצורך. הכונה בעיקר בשעת מלחמה, כי אז לא רצוי להשאיר אותם מרוכזים על שטח אחד, מכיון שהפצצה אחת עלולה להשמיד את כל רכוש היחידה בזוגות לגדול. נוסף לזה דרוש בנין להחסנת הברעינים. כל התכניות הנ"ל מעובדות כרגע בחיל ההנדסה. כרגע שהן תהיינה מוכנות אגיש אותן למפקדה לשם בצוע.

6. הזמנת ציוד מאמריקה. לפני 3-4 חודשים מסרתי לאגף רכישות במפקדת קצין הקשר הראשי הזמנת ציוד שונה מאמריקה. כששאלתי בזמן האחרון את רב-סרן ירושלמי על העניין הזה, קבלתי תשובה שמהים את בצוע ההזמנה כי יש תקוה שהעניין יסודר ע"י מהנות. יש לקחת בחשבון שבחורן ההזמנה הנ"ל יש ציוד חיוני כדלקמן: (טופסי גב) (טופסי רגל) להעברת חסדיות מפות וצלומים

מחוכים (לשמוש הצנחן להעברת היונה. קרטונים) אם הזמנה זו לא תבוצע במהירות תשאר היחידה ללא ציוד זה, כי המלאי הנמצא כעת בידי הוא מפסי. על כן אני דורש לא לתכות להזמנות של קבלת ציוד זה במחנה, אלא לרכשו מיד. כמו כן ידוע לי שההוצאה על הציוד הנ"ל לא תהיה גדולה.

שמעון אבידור ^{א"י} 207

דו"ח מצבי חדשי 13/6
תאריך: 27.12.51
היחידה: 3-א.י.י.

תקן היונים.

(1) מצבת היונים

823	סכנת דו"ח קודם	216	סכ' זכרים
21	נוספו	215	סכ' נקבות
56	נברעו	325	סכ' גוזלים
808	סכנת דו"ח זה	53	(סל לבייל סבועים)
		808	ס' ה י ו נ י ם

נברעו במסד החדש ע"י:

17	סחלה
12	טריפה
27	אכזה
56	חיסול
	ס' ה נברעו

נוספו במסד החדש ע"י:

41	גדול פנימי
41	סקורות סוגים
	ס' ה נוספו

(2) מצבת היונאים

ס' ה	בדא	סצינים	סכנת דו"ח הקודם	ס' ה	ס' ה
13	12	1	נוספו	1	ס' ה
11	2	1	נברעו	2	ס' ה
	12		סכנת דו"ח זה	10	ס' ה

אשור המפקד:

הנני מאשר נכונות דו"ח מצבי חדשי זה

תאריך ושעת חבור. חתימת המפקד.
12.55.5/2 (ס' ה) (רונה) (ס' ה) (תפקיד)

נספח ט"ז: תיאור מקצוע 290 – יונאי, ינואר 1952¹⁶

מפקדת קצין קיד דא.י
27 - 2758
שבת חשי"ב
23 ינואר 1952

מסמל/אכ"א

הנדרש: תאריך המקצוע:
290 יונאי
מכתבנס 8204-532 מ-28.12.51

1. ל.כ. מוחזר העתק אחד של נוסח
תאריך המקצוע הנ"ל.
2. אנחנו מאשרים את פרטיוסו בהתאם
להצעה.

צני אלנמן, וב-סדן
כ/קצין קשר ראשי

צא/א"י

¹⁶ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

סיווג מקצועי צבאי

..... נספח מס'
 לחוברת פ.ס.
 סיום,

תאור המקצוע: יונאי

מספר מיטול: 290 קבוצה: ב' מספר שלבים: 2 רמות:

1. הגדרת המקצוע:

=====

מגדל יונים, ע"י כדירה, זרוב, הזנה, ואסון. מספל ביונים חללים, דואג לסידורי השובחים, מנהל רישום מדויק.

2. מרש הידיעות הדרושות והעבודה המבוצעת (כפל שלב ושלב)

=====

שלב א': ידיעה על אזור ואסון של יונים, הכרת צורות קשר-יונים, החזקת יונים בשורה, עריכת רשום אסונים ורשום שרות, אנטומיה של יונה, חוקי מזונה ראשיניים, הכרת כללית של מחלות, חסוי ונקוי, הכרת ציור עזר לגדול יונים.

שלב ב': (נוסף לשלב א')

גדול יונים, ברור וזרוב, רשום ספרי-דגירה וספרי להקה, חשוב והכנה של תערוכות-מזון, ספול במחלות ורפוי, כהול שובחים ביידים וקבועים.

3. ררישות כלליות סיניסליות

=====

שלב מס' 2	שלב מס' 1	
שלב מס' 2	7-5 שנים בי"ס	א. השכלה
מספר בי"ס עסמי	עסמי	ב. עברית:
סוב	בינוני	דיבור
בינוני	חלש	סריאה וכתובה
/	/	ג. שפות:
/	/	דיבור
/	/	סריאה וכתובה
3 חדשים	1 חודש	ד. הכשרה מקצועית:
3 חדשים	1 חודש	קונסט, כולל קורסים מקצועיים -
3 חדשים	1 חודש	סה ב' חדשים עד לכל שלב

4. קרבה למקצוע אחרים

=====

א. מקצועות או תעסוקות הסכסידים למקצוע זה: מגדל יונים, מגדל עופות.

ב. מקצועות צבאיים קרובים למקצוע זה: -

5. המקצוע מתאים לנשים (במספר מצומצם)

290

נספח י"ז: סקירה על יחידת יוני הדואר, אפריל 1952¹⁷

מפקדת קצין קשר ראשי
27-610
ל באייר, תשי"ב
29 באפריל, 1952

1/4

2028

עוזר ראש אגם

הנדון: סקירה על יחידת יוני-דואר.

הקמת יחידת יוני-דואר החלה בתחילת מלחמת השחרור. לצורך זה הוחלטו כש-מאות יוני דואר משובכים פרטיים או מקיבוצים. היונים בחלקן הגדול לא התאמנו כלל לפני שהוחלטו ורק חלק קטן מהן היו יונים טובות אשר שרתו עוד במחתרת בתפקידי קשר. ומכיון שגם שובכים לא היו בנמצא, הוחלטו כמה שובכים ובמאמצים רבים הוקמו 12 תחנות קשר יוני-דואר אשר היו מפורזות בכל הארץ, מבני יושע ועד אילים בדרום. מאחר שקשר יונים הוא קשר משני והאמצעים שעמדו לרשות היחידה היו דלים, לא היתה אפשרות להפעיל את השובכים ביעילות המקסימלית.

יש למנות שלשה גורמים שהפריעו ליעילות היחידה והם:

- א. אבשי היחידה שכשני שלישי מהם היו בחורות ולא התאימו לתפקידן.
 - ב. מכונית אחת היתה צריכה לספק את כל ארכיה של היחידה (בכל הארץ).
 - ג. חוסר ציוד מתאים וטיב ירוד של היונים.
- באותה תקופה נתקבל מארצות-הברית משלוח של 150 יונים אשר היו כולן מתנות חובבים וטיבן היה גרוע. תוך שנתיים הוחזרו היונים המוחזרות לבעליהן מהדגירות שעשיבו, ז"א שכל 900 היונים שכיום ברשות צ.ה.ל. לא עלו בכספים מחוץ לתוצאות ההחזקה. מתוך היונים הנ"ל יש להוציא לפחות כ-200 יונים אשר אינן מועילות בגלל היותן טבוגרות מדי ומטיב גרוע, אולם אין אנו יכולים להוציאן מכיון שהדבר יגרם לחוסר בגוזלים. לפי הערכתנו דרושים לנו כ-600 זוגות לדגירה שיוכלו לספק בעונת הדגירה כ-4000 גוזלים שיספיקו לצרכי צ.ה.ל. לשם כך יש לרכוש מבלגיה, אנגליה, צרפת או ארצות-הברית עוד כ-600 יונים מעולות לא רק מתנות (המחיר נמוך).

המשמש ביוני דואר

א. צורת הקשר

1. המשמש באמצעי זה הוא משני אולם לעתים הוא האמצעי היחיד שניתן להפעילו.

היונה ניתנת לנצול:

1. קשר חד צדדי (קשר לתחנה אחת)
2. קשר דו צדדי (קשר בין שתי תחנות)
3. קשר ע"י שובך בידי (היונה חוזרת לכל מקום בו השובך נמצא אם אוסנה לכך).

ב. אפשרויות השמוש

א. נוסף לשמוש הידוע באמצעי זה בחי"ר קיימות אפשרויות של:

- (א) הצנחת יונים לתוך יחידה או ישוב מוקפים.
- (ב) הפעלה מחוץ מסוסים במקרים הבאים:

1. מעל שטח אויב למקרה צורך (בשעת קלקול במכשיר או הודעה סודית מיוחדת).
2. במקרה של ירידת אוגס ומכשיר הקשר הקבוע אינו מועיל.
- (ג) קשר מאניות משמר, אניות מלחמה, גוללות וכו' בעיקר ע"י משמר החופים.
- (ד) קשר סודי (שקט) בין חוליות רגול לבטיסיהם.

2/.

¹⁷ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 78-79/1954.

תקופת האמורים והמרחקים ללירות.

1. שובך חד צדדי (או קבוע) מצריך אמון של חודש וחצי עד חודשיים. שובך זה משמש לקשר בכוון אחד בלבד ואפשר לאמן את היונים עד כ-300 ק"מ לשרות.
2. שובך נייד מצריך אמון של 4 חודשים בערך כדי להגיע לשלב שתור 8-10 ימים יוכל במקום חניה חדש להפעיל קשר ל-30-40 ק"מ. וכל יום חניה נוסף מגדל את טוח הפעולה.
3. קשר דו צדדי משמש לקשר בין תחנות ובטוחים מוגבלים, תקופת אסונו מצריכה תקופת נסיונות מוקדמת.

היחידות שבהם יש צורך ביוני דואר לקשר.

- א. הצנחנים (קיימת אצלם כבר כיום תחנה זמנית).
- ב. שרותי המודיעין.
- ג. חיל אוויר (כל שדה תעופה צריך להיות מצויד בשובך יונים).
- ד. משטר החופים.
- ה. קשר לפלוגות פשיטה וסיור על ידי שובכים ניידים המסדרים ליד מפקדת הפורטציה.
- ו. שובכים קבועים במרחבים קשר עם ישובי ספר.

הקיים כיום ביחידות יוני הדואר.

- כ-900 יוני דואר אשר חלק מהן בפי שנוכח בתחילת דברי יש להוציא מהשרות.
- עובדות: 11 הייליט.
- רכב: 2 מכוניות שרוב זמןן עומדות בסדנא.
- מבנים: 2 מחלקות גדול כל ארבע מחלקות המאכסנות בתוכן 176 זוגות. 4 שובכים ניידים המכילים כ-200 יונים מהם אחד משמש כרבע תחנה זמנית לצנחנים. 2 החלו כאמורים ראשונים לניידות אך אמורים אלה הופסקו עקב חוסר ברכב. 1 משמש תחנה קבועה בצריפין. כושר הקבול של שובכים אלה הוא ל-550-600 יונים כתוצאה מכך אנו מחזיקים את היונים בצפיפות איננה המגבילה אותנו באפשרויות של הגדלת הענף ואף מכנידה על החזקת הקיים.

מבנים יחידתיים וציוד הדרושים

- א. חוסר מחסן לאחסון הגרעינים גורם קושיים גדולים בהזנת היונים שהיא אחד הדברים החשובים ביותר אצל יוני-הדואר.
- ב. חדר משרד ומחסן לציוד יחידתי.
- ג. חוסר ציוד פשוט וחיוני ביותר לשרות היונה כגון: טוטפי גב וטוטפי רגל סלי הובלה, מצנחים להצנחת יונים וכו' לא יאפשר הפעלת היונים בשעת הצורך.

האמצעים ההכרחיים לקיום היחידה

1. רכישה נוספת של כ-600 יונים מעולות.
2. מבנים להחזקת 600 זוגות יונים לדגירה.
3. מחסן גרעינים מחסן כלים ומשרד.
4. 5 שובכים ניידים נוספים. (התכניות עבור מבנים אלה מעובדות ובמצאות במקדמת קצין הנדסה ראשי, הסכום הדרוש לבנייתם בטווחנים הוא 8500 ל"י).
5. רכב: יש צורך שהם צרכים המינימליים להחזקת ואמון היחידה ברכב מינימלי בכדי להחזיק את היחידה ו-2-3 שובכים ניידים והם ב-4 כלי רכב, 3 קומנד קרים (מכוניות נושאות נשק) ו-1 מנדר או ג'יפ.

כח אדם:

משרד ראשטנאות.....
 עבור 600 זוגות דוגיות הטחולקות ל-15 מחלקות 1 חייל ל-3 מחלקות ס"ה - 5 חייל.
 ל-3 שובכים ניידים 2 חיילים כל אחד ס"ה.....
 אחראי לשובכי גדול.....
 אחראי לשובכים ניידים.....
 לצורך בסיונות כגון שובכי לילה וכו'.....
 נהג.....
 מפקד יחידה.....
 1 חייל.....
 1 חייל.....
 1 חייל.....

17 חיילים

סך הכל

נלי האמצעים המפורטים, איני רואה ערך בהחזקת יוני הדואר.

נא בגדון.

 דוד חבקין, סגן-אלוף
 מ"מ קצי קשר ראשי

נספח י"ח: דו"ח על פעילות היונאים, ספטמבר 1952¹⁸

י"ח
ספטמבר 1952

יונאים

א. תמצית כרונוולוגית.

1. כללי.

הקמת יחידת יוני הדאר החלה בתחילת סלחמת השחרור. לצורך זה הוחלטו כש מאות יוני דואר משובכים פרטיים ומקבוצים. חלק קטן מהיונים שרתו עוד במחתרת בתפקידי קשר. כמו כן הוחלטו שובכים והוקמו 12 תחנות קשר יוני-דואר אשר היו מפורזות בכל הארץ מבני יושע ועד צאלים בדרום. קשר היונים היה קשר מסני ועקב האמצעים הדלים שעמדו לרשות היחידה לא הופעלו היונים בייעילות הסקסיטלית. המטבלות היו:

- 2 שליש מהיונאים היו בנות ולא התאימו לתפקידן.
- מכונות אחת שרתה את כל היחידה.
- חוסר ציוד מתאים וטיב ירוד של יונים.
- באותה תקופה נתקבל משלוח של כ-150 יונים מארצות הברית כמתנות חובבים וטיבן היה גרוע.
- היונים המוחזקות בארץ הוחזרו לבעליהן מהדגירות.

2. פעילות היונים בימי סלחמת השחרור.

השובכים הפעילים בתקופת סלחמת השחרור היו:
אזור ירושלים: הופעלו היונים בין המרכז בירושלים ומסלטי ירושלים (בוס עציון, עסרות, מעלה החמשה).
דרום: הופעלו היונים מעבר לקו האויב עבור ס"ן.
באר שבע: שימש את פלוגת הסיור במבצע "עין".
אשרות יעקב: שימש את היחידות במרחב בזמן פלישת הסורים.
 השובכים של גבעת ברנר צריפין ומרחביה סיפקו את הגוזלים לשובכי העבודה הנ"ל. יתר השובכים לא הופעלו.

3. כוח אדם.

רוב היונאים היו בנות ולא התאימו לתפקידן. היונאים עצמם נויסו מתוך אותם האנשים שעסקו במקצוע זה בתקופה שלפני סלחמת השחרור כחובבים ובחלקם משורות ההגנה.

4. שובכים.

השובכים הוחלטו מטעמים עם היונים. שובכים אלה לא התאימו ביותר לתפקידם. היחידה החליפה את השובכים שהוחלטו בהדרגה בשובכים שבנו במשך הזמן.

5. אספקה.

האספקה באה מסקורות החרמה של מחסנים ערביים בעיקר ובתקופה מאוחרת יותר ע"י קניות בכל חלקי הארץ.

6. שונות.

בתקופה זו נעשו נסיונות בהפרכת יונים בלילה ונעשתה פעולת איסון כמו כן נסויי הצנחה מאירונים.

7. שנוי המטוס.

במחצית 1949 עם התארגנות צ.ה.ל. הוחלט להפוך את היחידה ליחידת פתוח ותקן היחידה עומד אז על 1 קצין 17 חיילים ו-2 אזרחים. ניתנה הנחיה ליחידה להיות במצב כוננות כזה שתוכל לספק 2 שובכים ביירים לפעולה. היחידה רוכזה בצריפין. השובכים במרחבי הארץ נוסלו פרט לשוכן גדול בגבעת ברנר (שהנו בבנין) המופעל עד היום. (ספטמבר 1952). היחידה כופפה מנהלתית לבסיס 7.

¹⁸ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

8. יוני חובבים אזרחיים.

בתקופת מלחמת השחרור הוצאה הוראה מטעם הצבא האוטרט על שמוש ביוני דואר ע"י אזרחים. עם סיום מלחמת השחרור החלו החובבים האזרחיים שקבלו בחזרה את יוניהם בהמשכת הגידול. חיל הקשר בראותו את היונים הללו כעתודה לצ.ה.ל. הסליץ בפני הממשלה (משרדי הקצוב) לתת אספקה לחובבים וכמו כן שחרורם מהגבלות תנועה.

ב. מצב יחידת היוגאים כיום1. מערך שובבים

קיימים 2 שובבי גידול - 1 בצריפין 1 בגבעת ברנר.
3 שובבי עבודה קבועים כולם בצריפין, 2 שובבים ביידים - בסיסם בצריפין.
2 תחנות חוף המשרתות את מטן (שובך קבוע) ובה"ד 8 (צנחנים).
תחנות החוף מופעלות ע"י אנשי היחידות המחזיקות בשובבים. איסון היוגאים שלהן בבה"ד 7, אספקה ליונים באמצעות יחידת היוגאים.
ישנם כיום כ-1000 יונים המתחלקים כדלהלן:
600 יוני גידול
400 יוני עבודה.
טיב היוגאים - בינוני.
מספר השובבים העידים: - 4 : 1 שובך לעוקב ג'יפ, התקן - 25 יונה.
3 נושא נשק - 60
(1 מהם עם העוקב נמצא בבה"ד 8).
הוגשה הצעה לבנין שובבים קבועים בצריפין במסגרת הסול השובך בגבעת ברנר ותוספת מחלקות לגידול הטבעי של היחידה. מחוסר תקציב טרם אושרו התכניות. כמו כן הוזמנו 5 שובבים ביידים אשר טרם נבנו.

2. הפעלה.

הבעיות השוטפות של היחידה כיום כתוצאה מהצורך באיסון מתמיד של היוגאים על להקותיהן אחדות הנן:
א. רכב ליחידה קיים תקן, אך מצבתה תמיד פסוכה מהתקן ומשום כך קשה לה לבצע את אימוני הגוזלים.
ב. נשק רובי ציד להשמדת טורפים. הוגשה בקשה בחדש נובמבר 1952 למסכל/אגא ואגם/מטם לספק ליחידה 7 רובי ציד.

-6 AUG 1952
 27 - 2931
 7087 70P-132

הנדון: יונת דואר.

1. לפי פרסומים ירדניים תעשה המסערה, כמחצית יולי ש.ז. בכפר שייכה שבנפת רמאללה יונה דואר תפורה עם בקורות לבנות.
2. היונה נסאה על צוארה מס' 2544 א 2 ולרגלה היה קשור צנור דונג באורך 5 ס"מ. סבורים שם שזוהי יונה מישראל.
3. ל י ד י ע ת כ מ .

א. רבקה - 177
ב/ראש ענף אשכול

7-1744

מפקד דת קצין קשר ראשי
27 - 1408
אב, תשי"ב
21 אוגוסט, 1952

אב/ממ
מפקד יח יונתים.

הנדון: יונת דאג
שלכם 104/75/יח/9814 ס-5.8.52

(א) לדעתנו יש להניח שהיונה היא יפ גה צבאית.

(ב) היונה שמבדה לנו מסובך נייד במחצית חדש יולי משעת
אמוני-טיסה בסביבות ירושלים, מספרה הי"א: 2544
ועל רגלה השנייה מודכבת, טבעת פלסטית בקצב כחול-עשן.
צבע הצוף מתאים.

(ג) לעומת זאת, אין אנו תולים מספר היונה על צדארה אין
אנו מכירים, צינורות דונג (כנראה תותף) במורד של
ט"ס, ואין למספרי היונים שלנו קדומת 2.

י. מנחם
ב/קצין קשר ראשי

יח/לה

נספח כ': דו"ח על עבודת יוני הדואר, תמרון דרום קיץ 1952²⁰

חיל הקשר
יחידה יוני דאר
149.52

סודי

אלו קצין קשר ראשי.

דו"ח על עבודת יוני דאר, תמרון דרום קיץ 1952.

חיר ליחידה שלשה חפסידים, והם:

- א. ליצור קשר עבור מסה חטיבה 10 במרחב הנגב (לשם קשר מיחידות משומה וסיוור שמעלו מאחורי קרי "האויב").
- ב. הקמת קשר רוחמה- צריפין.
- ג. קשר מהצנחנים "הירוקים" לכסיסם.

א. כדי להגשים את החפסיד הראשון, העברתי ב-20.8.52 שוכן נייד מבסיס חיל הימכחיה לגת.
אמון היונים כגת החל, מחוסר רכב, רק 25.8.52 וכ- 3.9.52 (חוד 9 ימים) היו 30 יונים מוכנות לשירות לטוח של 70 ק"מ יום קורם מכפי שנדרש.
ב-6.9.52 נלקחו היונים ע"י פלוגה הסיירים והפשיטה שיצאו לחפסידים.
היונים מלאו את שליחותם כנאמנה, וכל החסורות שנשלחו הגיעו להעוררתם. החסורות כלן הגיעו מעורף "האויב" וכתן הודעות על כוחות "האויב" תצפיות וכו' בכל חסורות הודגש כי היונים הם הקשר היחיד שברשותם, וכל קשר אחר אינו פועל בטוח זה. (רצוף בזמ שני העתקי מברקים).
כל היונים שהשתתפו בפועלות חזרו משליחותם.

ב. צנחנים.

היונים פעלו בטוח קר סביבות ביר-עסלוג' לבחיס הצנחנים בעקרון. היו במקולה 12 ירצים מחוד 50 העמידה לרשותם כולן פעלו בסדר והחסורות הגיעו בזמן.
להלן דוגמה מברק! "ירדנו מאחורי הקוים בסדר, אבר לנו הקשר עם שאר היחידה, אנחנו נמצאים כוארי פלוגי".

ג. קשר רוחמה- צריפין;
בין חטיבה 10 למחנה צריפין, הקשר פעל בסדר, והחסורות הגיעו בזמ נוסף לכך קיימנו קשר פנימי מהשובך הנייד למטה היחידה בצריפין.

מפקד יחידה יוני דאר
סרן שמעון אכירור.

7.7.52
14

מפקדת קצין משרד ראשי

27-1661

תשרי תשי"ג
ספטמבר 1952.

מפקד יחידת היונאים.

הנדון: עבודת יח' יונאים.

עם גמר תמרוני הקיץ תשי"ב
ברצוני להביע את הערכתי המלאה
לעבודה מסורה, אשר בוצעה על ידיך
וחיילי יחידתך בשנה החולפת, למרות
כל הקושיים האובייקטיביים אשר בהם
נתקלה יחידתך, ככל יחידות צה"ל,
בבצוע משימתה.

הריני בטוח שעם הגברת אמצעי-
העבודה שניתנים ליחידתך, תוכל יחידתך
לתפס את מקומה המתאים במערכת הקשר
הארצית.

העבר בא את דברי הערכתי גם
לפיקודיך.

י. ורצמן אלוף/ם
קצין קשר ראשי.

יו/רב.

נספח כ"א: ניסיון בהצנחת יוני דואר, דצמבר 1952²¹

גדוד חי"ר מוצנח 890
ספ/127-13
2 בדצמבר 1952

מספר יחידת יוני דואר

הגדון: נסיונות הצנחת יוני דואר

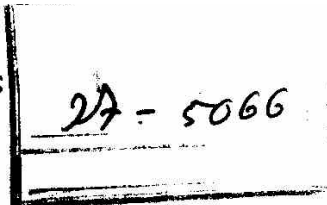
1. להלן פרטים על נסיונות בהצנחת יוני דואר בטלים.
2. נערכו עד כה 8 נסיונות בהצנחת יוני דואר בטלים אשר עברו כולם בהצלחה.
3. בהצנחה שנערכה לפלוגת חי"ר מוצנח שנמצאה במסע במשך שבוע הוצנח טל יוני ליד הר התבור. היונים נפלו ישר למשרת ה-T שבובה 500 רגל. היוני הופרצו מהפלוגה וחזרו בסדר לכסיס.
4. כמ"כ נערכו עוד מספר נסיונות דומים שכולם עברו תוך הצלחה.
5. ל י ר י ע ח ד.

קלמן מנן, ס ר ו
ק. קשר

קלמן מגן (1929–1974), נולד בווינה, אוסטריה. בילדותו עלה ארצה עם משפחתו, שהשתקעה בחיפה. לחם בשורות האצ"ל, נתפס בידי הבריטים ונשלח למעצר בלטרון. התגייס לצה"ל ביוני 1948, כלוחם בחטיבת גבעתי. בתום מלחמת העצמאות עבר קורס קצינים וקורס קציני קשר. עזב את חיל הקשר בשנת 1954 ועבר לפקד על פלוגה בחטיבת גולני. עוטר בעיטור העוז על מנהיגות ודבקות במשימה בקרב במוצבי אצבחה, בכך שהמשיך לפקד על יחידתו כשהיה פצוע עד להשלמת המשימה ופינוי אחרון פיקודיו. אחרי מלחמת סיני הצטרף לשריון והיה מפקד פלוגה, סמג"ד ומג"ד שריון, קצין אג"ם של עוצבת הפלדה במלחמת ששת הימים. מפקד חטיבת המחץ במלחמת ההתשה בגזרת תעלת סואץ, שם נפצע, וסגן מפקד אוגדת סיני. במלחמת יום הכיפורים הועלה לדרגת אלוף ופיקד על אוגדת סיני, לאחר שמפקדה, האלוף אברהם (אלברט) מנדלר, נהרג בקרבות בסיני ב-13 באוקטובר 1973.

²¹ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

המטה הכללי
אגם/מחלקת מודיעין
14841 / 75/104
בכסלו תשי"ג
1 בדצמבר 1952

ס ו ד י

מפקדת קצין קשר ראשי

הנדון: - יונת דואר בידי הירדנים

מקור מהימן מוסר כי ביום 3.11.52 בשעה 13.45
נתפסה יונה בתחנת השדור הירדנית כרמאללה.

לפי אותו מקור היה צמוד לרגל הימנית של היונה
צנור דונג וכו פתק עברי וכו המלאה "רמאללה" (??)
והמספרים הבאים 28, 13 וכן 2636 המספר האחרון זוהה
על ידם כמספר היונה היות ומספר זה היה שבוע על
"דיסקית" פח ברגל היונה.

נ א הערות יכם להשכלת נו.

מ. נ. נ. נ.
מ. נ. נ. נ. - ס. אלוף
ראש ענף אס"ר

מ. נ. נ. נ.
אלק
מ. נ. נ. נ.

12-436/סו

מ. נ. נ. נ.
מ. נ. נ. נ.
מ. נ. נ. נ.
מ. נ. נ. נ.

²² ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 174-78/1953.

ס ו ד י

מספרת ענין קטר ראשי
27 - 2251
כ" כסלו תשי"ג
18 דצמבר 1952

מסכל - אגב/ממ (ראש ענף אסוף)
מפקד יחידה יונאים (איש י)

הנדון: - יונת דאר בידי הירדנים

שלך 14841/75/104
מיום 14.12.52

ספרי השוכן הכרזי מעידים על אברן יונה מס' 2636 בחקופה בין
1 בנובמבר ו 23 נובמבר 1952. (חאריד אברן מדויק יותר אפשר יהיה לקבוע,
ע"פ הספרים של השוכן הנייד לכ"חזור מחקופה-אמוני-חוף).

בחקופה הנ"ל לא נשלחו חשדות כיונים, אלא בוצעו סיסוח -
אמונים. יונה בסיסית-אמונים נושאת חותף בו פתק המכיל את מספר היונה
(מזרחה עם סכנת-הרגל), את האריך ושעת ההמראה, ואת מקום שוכן-המוצא.

בחקופה הנדונה (סוף אוקטובר - חהילה נובמבר) אומן העובר
אליה שייכת היונה בנדון - בסיסית מרמלה לנצרת. אומן זה בוצע ע"י חייל
פלואים טוראי איינהורן, איש זה אינו שולט בשפה העברית היטב, ונו ממוצא
מזרח-אירופי, בעל השכלה אקדמאית. (אגרונום). מהנ"ל מוטבר, שהיונה 2638
הייתה בסיסית - אמונים והמריגה מוטלה ב 28 אוקטובר שעה 1300, ונרממה כחסרה.
בספירה ביום 23 נובמבר 1952. יתכן והקולה טעה בכתיב (דמלה, ראמלה, רמאלה
וכ"ה), או המלה "רמלה" לא הוכנה ע"י מקור הידיעה.

נראה לנו איננו שאין כאן תקרה אשר דודש ספול נוסף, כד
לענין המקצועי בעובדה נדירה של התרחקות היונה מקו - חקופה שלה - דבר
שיקבל את הספול המתאים אצלנו.

י. טיכאליס - כ/אלון
פ. אגב
כ/קטר ראשי

ג/

ס ד י

א ג מ / ת כ נ ר ן
 55 - 36 / 967
 1 באדר / תשי"ד
 7 בסבואר 1954

לשכת הרמטכ"להדיון: יחידת יונאים.

תשובה לפכתבכם 1161-10/61 מ-25 לינואר 1954.

להלן מסבירותנו לאחר בדיקת הנושא.

1. למעשה לא קימות שתי יחידות יונאים בצה"ל, יחידה כזו קיימת רק בחי"ק והיא יחידת האם לכל היונים בצה"ל יתר יחידות צה"ל אשר משתמשות ביונים מקבלות את היונים והמזון עבורן מחיל הקשר בלי תוספת כח אדם.

לדוגמא: אפ"ן מקיים יחידת יונאים אשר החיילים ביחידה זו הם מלחוטאים והמסול ביונים הוא תפקיד משנה אצלם.

2. להלן חלוקת היונים ותפקידן ומסמכות הפתוח.

בשוגבי הגידול - שובך גידול פרטני - 176 יונה.
 שובך גידול מרחביה - 172 יונה.
 שובך גידול ב. ברנר - 207 יונה.

- 555 יונים הנמצאות בגידול.

(מספר זה כולל 60 בוזלים המיועדים למילוי שובך עין גדי ויורדו אליו בעוד שבוע).

בשוגבי עבודה

פרפנד - כולל 50 יונה מאומנות צפונה עד מסולה. (נעשה איסון סלקציוני לשם השבחת הגידול בעורך הנוזלים שהיו בתחילת השנה). התכנית נכללה היא לחדש את היונים שבגידול ע"י יונים מאומנות לאחר סלקציה בשרות.

באר-שבע - תחנה הכוללת 49 יונים מאומנות חלקן לעין גדי, חלקן בכורן עוב"ה וחלק בכורן אילת. שובך זה שהוקם על ידי קצין קשר מיקוד דרום משרותיו הן: שרות הגוש בפירוים ארוכי טווח בנגב ובערבה, במקומות מבודדים ללא כל אמצעי קשר אחר (שרות זה כבר מתבצע). התקשרות בשעת הצורך בין עין גדי ובאר-שבע, על ידי החזקת יונים מהשובך הנ"ל בעין גדי או הצנחתן לעקודת. ליווי מטוסי פייפר היוצאים למיורים ללא אמצעי קשר לשם התקשרות במקרה של ירידת אונס, או תוך כדי תעופה לשם העברת ידיעות או דו"חים. משרת את חיל מודיעין.

מסמניה - שובך הכולל 46 יונים מאומנות בכורן דרום ומזרח הארץ. (כל הקו מירושלים עד עין חוצוב). הוקם על ידי קצין הקשר המיקודי ומטותו הקמת קשר עם מיורים ארוכי טווח לדרום. שרות לבוש יואב. וכן למקרים בלתי צפויים מראש.

חל בנה - תחנה בת 47 יונים מאומנות בחלקן לצפון ובחלקן לדרום. משמשת יחידת צנחנים לשם איסון אנשיהם בהפעלת יונים ושימושן בשדה. בשעת הצורך יזדקקו יחידות מוצנחות לאמצעי קשר זה. בכל תמרון פנימי וארצי השתמשו הצנחנים בייעילות רבה ביוני דאר.
חיל מודיעין - בדרום חיל מודיעין שובך בן 153 יונים מאומנות הנמצאות בשרות.

שובך נייך - מונה כרגע 14 יונים מאומנות משמש בעיקר לאיסון יונאים. בשעת הצורך אפשר גם להפעילו כפעולות סבציות כשם שפעל בזמן האחרון בנוש יואב.

2. /...

שובכים נפיוניים

שובך של נייד - מופעל על ידי נשיאה ע"י שני אנשים ויובל לשרת בקווים הקדמיים ביותר בטוחים קצרים, הנן ארבע קטן בגודל 60x100 ס"מ שקשה להרכיב בו או לגלותו. (מונה כרבע 11 יונים).

שובך דו צדדי - תחנה לקשר דו צדדי המופעלה באופן נסיוני.

בר הצופים - מונה 10 יונים בלתי מאומנות הכונה להקים קשר דו צדדי בין ירושלים להר הצופים. לצורך זה יש להקים בראש וראשונה תחנה פסיבית בירושלים.

שובכים בשלב הקמה.

1. ברבים בנה"ל נשיו נדי, שובך שיפנה 60 יונה. המיבנה והיונים מוכנים והוא יורד בסוף הסבוע הבא למקום. שובך זה ישמש את עין נדי ללידוי רכב שיצא מעין נדי לפדות ובכיוון הפוך, התקשרות בין באר-שבע ועין נדי, לפיכך ויובל לשמש גם את חס"ן.

2. בנה סגור מונה לשכון יונים הוקם על ידי מפקדת הנוש. קיימת דרישה מצידם לגדלים, לקשר עם ישובים מבודדים מחושרי אמצעי קשר אחר וכן לפיכך.

3. חיל הים, שובך חיל הים נמצא בשלב של גמר בניה ויפנה 100-150 יונה. הוא יוצב במפקדת חיל הים וישמש להתקשרות מהאניות אל היבשה במקרה של צורך במידות יתרה או איטור שידור בשעת פעולה. ישמש לטוחים קצרים וארוכים. קיימת כמו כן כוונה להקים שובכים על אניות לשם הקמת קשר בין יחידות פולשנות והאניות בשלבים הראשונים של הנחיתה בצדד לשמור על בורג ההסתעה.

4. בטחון שדה, קיימת דרישה מצד בטחון שדה להקמת שובכים. הם מעוצבים לשלוח בזמן הקרוב אנשים לקורסים.

שובכים ביירים - קיימים במועל 4 מבנים לשובכים ביירים. השובך העורפי הסטטי מאבד את ערכו עם התקדמות הכוחות והחזית. לצורך זה מופעל השובך הבייר.

5. שיט יחידת היונאים בחי"ק הוא 11 חילים.

4. מיכנה

א. נראה לנו שיש צורך ביחידה כזו בימי פלמחה.

ובכדי להשיג זאת אין בורה אחרת מאשר לקיים יחידה כזו בימי שלום.

ב. לאחר הבדיקה מתברר שגם בימי שלום מעוסקות היונים בתפקידים, כג"ל.

ג. נראה לנו שנתן לחפור כ-2-3 אנשים ע"י רכוז שובכי הנידול.

יהושע רטח - פגן אלוף
ראש ענף סדר הכחות
בשם ראש מחלקת תכנון

מא/אל.

נספח כ"ד: תזכיר בעניין יחידת היונאים, פברואר 1954²⁴

סמל 357/56	
תאריך 7.2.54	מספר
חתימה	חתימה
7/2/1954	

מ. ז. כ. י. ר.

יוני הדאר שברשות היחידה, מחלקת בצורה הבאה:

בסוכני הגידול - שוכן גידול סרפנד - 176 יונה
 שוכן גידול סרפנד - 172 יונה
 שוכן גידול ג. ברנר - 207 יונה
 ס"ה - 555 יונים הנמצאות בגידול.

(מספר זה כולל 60 גוזלים המיועדים לסילוי שוכן עין גדי ויגורו אליו בעוד שוכן)

בסוכני עבודה -

סרפנד - כולל 50 יונה מאומנות צמורה עד סכולה (נעשה אימון סלקציוני לשם השגחת הגידול בעודף הגוזלים שהיו בחחילה השנה). החכמה בכללה היא לחדש את היונים שבגידול ע"י יונים מאומנות לאחר סלקציה בשרות.

באר שבע - חחנה הכוללת 49 יונים מאומנות חלקן לעין גדי, חלקן בכורן עוג'ה וחלק בכורן אילת. שוכן זה שהוקם על ידי קצין קשר מיקוד דרום ממרחקו הן: שורה הגוש בסירורים ארוכי שורה כנגב ובקדמה, במקומות מבודדים, ללא כל אמצעי קשר אחר (שורה זה כבר מחנצת). החקירות בשעה הצורך בין עין גדי ובאר שבע על ידי החקיקה יונים מהשוכן הנ"ל בעין גדי או הצנחתן לנקודות, ליוני מסוים מייפר היוצאים לסירורים ללא אמצעי קשר לשם החקירות במקרה של ירידת ארנס, או חוד כדי חלופה לשם העברת ידיעות או דו"ח, משרת אח חיל מריעין.

ססטיה - שוכן הכולל 46 יונים מאומנות בכורן דרום ומזרח הארץ. (כל הקו מירושלים עד עין חוצוב). הוקם על ידי קצין הקשר הפיקודי ומטרתו הקמת קשר עם סירורים ארוכי שורה לדרום, שורה לגוש יואב, וכן למקרים בלתי צפויים מאש.

חל נרף - חחנה בח 47 יונים מאומנות בחלקן לצפון ובחלקן לדרום, משמשת יחידה צנחנים לשם אימון אנשיהם בהפעלת יונים ושימושן בשדה. בשעה הצורך יודקו יחידות מוצנחות לאמצעי קשר זה. ככל תמרון פנימי וארצי השתמשו הצנחנים ביעילות רבה ביוני דאר.

חיל מריעין - כרשות חיל מריעין שוכן בן 153 יונים מאומנות הנמצאות בשרות.

ש. ז. כ. י. ר.

שוכן ניצ'ל - סונה כרגע 14 יונים מאומנות משמש בעיקר לאימון יונאים, בשעה הצורך אפשר גם להפעילו במעילות מבצעיות כשם שמעל בזמן האחרון בגוש יואב.

שוכנים נסיוניים

שוכן סל נייד - מופעל על ידי נשיאה ע"י שני אנשים ויוכל לשרת בקורים אמצעי הקדמיים ביותר כמרחקים קצרים. הנו ארגז קטן בגודל 60×100 ס"מ שקשה להרשים בו או לגלותו. (סונה כרגע 11 יונים)

שוכן דר צדדי - חחנה לקשר דר צדדי המופעלת באופן נסיוני.

הר הצופים - סונה 10 יונים בלתי מאומנות להקים קשר דר צדדי בין ירושלים להר הצופים, לצורך זה יש להקים בראש וראשונה חחנה ססטיה בירושלים.

שוכנים בשלב הקמת

1. בכסיס הנח"ל בעין גדי, שוכן שיסנה 60 יונה, הטיבה ההיונים מוכנים והוא יורד בסוף השבוע הבא למקום. שוכן זה ישמש את עין גדי לליווי רכב שיצא מעין גדי לסדרם ובכורן המרף, החקירות בין באר שבע ועין גדי, לסירורים ויוכל לשמש גם את חס"ן.
2. גוש מנן, מבנה לשכון יונים הוקם על ידי מפקדת הגוש, קיימת דרישה מצידם לשימוש בגוזלים, לקשר עם ישובים מבודדים מחושי אמצעי קשר אחר וכן לסירורים.
3. חיל הים, שוכן חיל הים נמצא בשלב של גמר בניה ויסנה 100-150 יונה. הוא יוצב במפקדת חיל הים וישמש להתקשרות מהאניות אל היבשה במקרה של צורך בסוריות יתרה או איסור שידור בשעה מעולה, ישמש לסוריות קצרים וארוכים, קיימת כמו כן כוונה להקים שוכנים על אניות לשם הקמת קשר בין יחידות.

מולטור והאגודה בשלבים הראשונים של הנחיתה בכדי לסטור על גורם ההפסקה.
4. כמחון שרש. קיימת דרישה מצד כמחון שרש להקמת שובכים, הם מעוניינים לשלוח בזמן הקרוב אנשים לקורסים.

שובכים ניידים - קיימים במפעל 4 סכנים לשובכים ניידים. השובך הערפמי הסמטי מאבד את ערכו עם התקדמות הכוחות והחזית. לצורך זה מופעל השובך הנייד לדעתו יש להחזיק כל הזמן 2-1 שובכים ניידים הסוכנים לפעולה. בזמן שער 10 ימים יחכו איטורו של השובך הנייד ככל נקודה שהיא והפעלתו לצרכי קשר.

חשיבות ירונה הדאר חתיה רבה במקרה של חלוקת הארץ ל 2 עקב פעולות איבה. בעזרת ירונה דאר יחכו קשר בין שני החלקים הסכנותיים. יש להקים שובכים נוספים בשדות הערפמי. יש לצייד בירונה דאר כל מסוס היוצא לפעולה, לשימוש במקרים של ירונה אונס או קלקולים במחנות האחרים. כדאי לזכור שהצלתו של סיים אחד בלבד מסלמת את כל הוצאות החזקתם של כל השובכים בשדות הערפמי בארץ. קיים צורך בהקמת חתנה ירונה דאר סמטית בכל גוש לשמש בשעה צורך במקרים כפי שצינחו לעיל. (לרונה סירורים, התקשרות עם מקומות מבודדים וכן לשירות חס"ן).

רכיזו של שובך מודיעין במקום אחד אינו רצוי. מסוכן שירונה העבור 200 ק"מ נוספים בפנים הארץ לאחר שהביאה חשדורה סודית מעבר לגבול. חיל המודיעין נחקר למעשה חתנה אחת בצפון, אחת בדרום, ואחת במרכז הארץ. חכניה זו יכולה להתבצע במסגרת חיל ק ראיון צורך לקיימה במסגרת מיוחדת של חס"ן. מרכזה הנוכחי של היחידה נמצא בצריפין. מרכז זה מרכז את פעולותיהן של כל חתנות החוק, כמו כן הוא דואג להדרכת אנשים, הספקת מזון והציוד זירוש וכן הספקתן של הירונים לחתנות השרות. הוא מנהל את הרישום המרכזי ספקה על פעולות החתנות ואחראי על היונאות בכללה ב צ.ה.ל. בזמן שלום קיים צורך בהחזקת רזרבה של ירונים כבסיס מסויים לשם אסון אנשים בכדי שיוכלו להפעיל בשעה הצורך מחקני ירונה דאר, וכן לשרותו שן חיל המודיעין. בחנאי הכרונות החטידיים שלנו ובהחשכ עם האמצעים המוגבלים שברשותנו אי אפשר לוותר על אמצעי קשר זול כירונה הדאר.

בכדי שתהיה אפשרות להקים קשר ירונה דאר יעיל עם פרוץ קרבות, עלינו לקיים כבר בזמן שלום שאמשה שלד, אם כי מצומצם, שיאפשר את הפעלת היחידה בשעת הצורך. עלינו לזכור שהירונה הוא בעל חיל הדרוש סיפול ואיסון מחמידים הדרושים פתוח מוקדם ויסודי.

ס"ח כח. אדם ביחידה במצבה הנוכחי. ס"ח ירונה כרגע.
- 11 איש. - ס"ח ירונה 950 ירונה.

נספח כ"ה: פנקס כיס לחיל, להקמת קשר עם יוני דואר²⁵

החזקת יוני דואר בזמן פעולה
והשמוש בה.

(1) כללי

- א. אל תפתיר את היונה וחננה בזה
בעדינות כשהיא בחור סלח.
- ב. אכסן את הסל עם היונים במקום
שקט ונוח, אשר לבני אדם ולחיות
אין גישה אליו.
- ג. כלילה כסה את הסל בכל דבר היכול
להגן על היונה בפני קור וגשם
או חכיסתו מחמת למכסה כלשהו.
- ד. שמור על נקיון הסל וזכור:-
יונה מלוכלכת אינה מסוגלת לעוף.
- ה. כעבור 48 שעות לאכסון היונה
בחור סלח, רצוי להעבירה לסל
יותר גדול, או לחדר סגור,
לאפשר לה להתעופף קצת.

פנקס כיס זה מיועד לתח לחיל,
אשר לא הודרך בטיפול יונים,
את הכללים היסודיים בטיפול
יונים, כדי שיוכל להקים קשר,
אם ידרש ממנו, בעזרת יוני
דואר.

(3) החזקה

- א. בחציאך את היונה מחור סלח,
הסתדר לא לעשות תנועות חדות
ומהירות.
- ב. אל תחפוט את היונה בגסות. אל
תחפוט אותה בכנפה או בזנבה.
אתה עול לטבור את אבריה.
- ג. חנה את כף ירך בזריזות אך
בעדינות על גב היונה.
- ד. חוצא אותה כסדאסה מופנה
כלפי פתח הסל.
- הערה:
חוצאת היונה עם זנבה קרימה
עלול לזכור נוצות בכנפה או
בזנבה.
- זכור:
סלס נוצות זכורות בזנבה או
בכנפה פוטלות את היונה מטיסה.

(2) הזנה

- א. אחרי שקבלת את היונה מבטיסה,
אל תאכיל אותה למשך 24 שעות.
אחרי הזמן הזה תאכיל אותה פעם
כיום, כחצי סעה לפני שקיעת
החמה.
- ב. תאכיל את היונה רק באוכל
אשר נתן לך עבודה בבטיסה.
- ג. תמנה היא 40 גרם, או שתי
קופסאות גפרורים, גרעינים,
את טאריות האוכל חוצא מחור
הסל עם דלת חלילה.
- ד. אל תאכיל את היונה לפני הטסה.
- ה. בטל היונים צריכים להיות
תמיד מים נקיים ובספע.
- החלף יום יום את המים.

²⁵ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 251-433/1956.

ה. אחרי שהוצאה את היונה מתוך סלה, הפנה אותה עם הראש כלפיך וחפוט אותה בידך השמאלית כשאגודלך מקיף את גבה וארכע אצבעותיך לופתות את כסנה ורגליה כולטות בין האצבע והאמה.

4) כתיבת תשדורת.

א. כתוב את התשדורת ברור ובקצור וחשתמש רק בדימון שחור, אל תכתוב כדיו או עפרון חים.

ב. כתוב בכחב סחר המקובל ביחידות.

ג. ציין בתשדורת את הכתובת, תאריך וסעת חבורה, כגון: מטלס 111 161415.

ד. כתוב את התשדורת בשלושה העתקים. סלה העתק אחד, סני חסאר אצלך, ואח הסליטי סלה בחזרמנות סנייה כדי לורא סחתסדורת הגיעה.

ה. במקרה ואחך רוצה להעביר חודעה חסוכה, סלה סני העתקים בעזרת סתי יוניס, סחרר את היונה חסנייה כסטר הראסונה נעלמה כאופק.

ו. חן לתשדורות מספרים סדוריים, סחור סמך ומספרך חסכאי.

ז. סחרר את היונה כסטה סחור עד כמה סאפטר. (סטה כלי עצים, חוסי חסמל וסלפון וכו').

ח. כסאתה מסחרר יונה (מאומנת כמיחדר לסיטות לילה) כסעה חסכה, חוצא אותה מתוך סלה, חסמר את חסוסף לרגלה כסאתה סחזיק אותה נכון, וסחרר אותה על ידי זריקה כלפי מעלה. חסחיל לזרוק אותה גבוה עד כמה סאפטר.

5) שחרור היונה.

א. סל סאחרר את היונה כגסט וססיה או כלילה. אל חסחרר אותה זמן קצר לפני שקיעת החמה. היונה עלולה לחגיע למסרתה רק למחרת. אל ססחרר את היונה לפני זריחת החמה.

ב. חכנס את התשדורת לחוך חסוסף וסגור אותו חיסב, (סגירה וסחיתת חסוסף נעשה על ידי סכוב חלקו העליון סמאלה וימינה). אח ססכעה כרגל היונה עסוף סחגורה חסוסף, סגור את חחגורה בעזרת חלחצן (חיק - חק).

ג. סחח את חסל וסאפטר ליונה לצאת סחוכו כאופן חפטי.